

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1899.

Andra Kammaren.

N:o 3.

Torsdagen den 26 januari.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Till kammaren hade inkommit följande sjukbetyg, som upplästes:

Att ledamoten af Riksdagens Andra Kammare herr *Adolf Aulin* på grund af sjukdom (influenta) ej kan lemna sin bostad, intygas. Stockholm den 26 januari 1899.

Tage Sjögren.

Leg. läk.

§ 2.

Föredrogs, hvar efter annan, Kongl. Maj:ts i gårdagens sammanträde bordlagda propositioner.

Dervid hänvisades till lagutskottet Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fjerdingmansbestyrets utgörande.

Kongl. Maj:ts proposition angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar, hvilken härefter föredrogs, hänvisades till statsutskottet.

Vidare öfverlemnades till behandling af lagutskottet följande propositioner:

med förslag till lag angående förändring af tomts område m. m.;

med förslag till lag angående ändring i vissa delar af förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund, den 30 december 1880;

med förslag till lag om ändrad lydelse af 3 mom. i förordningen om biskops- och superintendentsval den 30 maj 1759;

med förslag till lag om ändrad lydelse af 67 § konkurslagen;

med förslag till lag, innefattande tillägg till förordningen om offentlighet vid underdomstolarne den 22 april 1881; och

med förslag till lag om ersättning af allmänna medel i vissa fall för skada, som förorsakats af embets- eller tjänsteman, m. m.

Slutligen remitterades följande propositioner till statsutskottet:

angående jordafsöndring från förra regementsqvartermästarebostället ett mantal Åhlberga n:o 1 i Södermanlands län;

angående jordafsöndring från Svinö eller Rådmansö kungsgård n:o 1 om 3 mantal i Stockholms län;

angående godkännande af uppgjort förslag i fråga om uppförande vid Hernösands hospital för Vesternorrlands läns räkning af en vårdanstalt för sinnessjuka; och

angående försäljning af kronolägenheten Stora Strandåker n:o 3 i Gotlands län samt förvärfvande för Visby hospitals räkning af dervarande länslasarets byggnader m. m.

§ 3.

Föredrogs och lades till handlingarne Kongl. Maj:ts skrifvelse till Riksdagen med tillkännagifvande, att Kongl. Maj:t förordnat statsrådet m. m. Sven Herman Wikblad att under innevarande Riksdag utöfva den befattning med riksdagsärenden, som enligt 46 § riksdagsordningen, tillkommer en ledamot af statsrådet; och skulle underrättelse om denna skrifvelses innehåll genom utdrag af protokollet meddelas vederbörande utskott samt de ledamöter, som hafva inseende öfver Riksdagens kansli.

§ 4.

Efter föredragning vidare af de på kammarens bord hvilande motioner hänvisades:

herr *M. Dahns* motioner, n:is 31 och 32, till lagutskottet;

herr *A. H. Göthbergs* motion, n:o 33, till konstitutionsutskottet;

herr *J. Bengtssons* i Bjernalt motion, n:o 34, till statsutskottet;

herr *C. G. Bäckgrens* motioner, n:o 35, till statsutskottet och n:o 36 till bevillningsutskottet;

herr *W. T. Lundgrens* motion, n:o 37, till bevillningsutskottet;

- grefve *H. E. G. Hamiltons* motion, n:o 38, till bevillningsutskottet;
 herr *C. Sandquists* motion, n:o 39, till lagutskottet;
 herr *L. M. Kruses* motion, n:o 40, till statsutskottet;
 herr *P. G. Peterssons* i Fräntorp motioner, n:o 41, till tillfälligt
 utskott och n:o 42 till bevillningsutskottet;
 herr *J. Eliassons* motioner, n:o 43, till bevillningsutskottet och
 n:o 44 till lagutskottet;
 herr *D. Holmgrens* i Varnhem motion, n:o 45, till lagutskottet;
 herr *P. Jönssons* i Färeköp motion, n:o 46, till statsutskottet;
 herr *O. Andersons* i Hasselbol motion, n:o 47, till lagutskottet;
 herr *O. A. Ericssons* i Ofvanmyra motioner, n:is 48 och 49, till
 lagutskottet och n:o 50 till statsutskottet;
 herr *A. Henricsons* m. fl. motion, n:o 51, till lagutskottet;
 herr *S. Söderbergs* motion, n:o 52, till lagutskottet;
 herr *A. Olssons* i Väsby motion, n:o 53, till bevillningsutskottet;
 herr *A. P. Gustafssons* motion, n:o 54, till lagutskottet;
 herr *L. Erikssons* i Bäck m. fl. motion, n:o 55, till statsutskottet;
 herr *P. Olssons* i Åsak motion, n:o 56, till lagutskottet; samt
 herr *A. W. Styrländers* motion, n:o 57, till lagutskottet.

§ 5.

Nya motioner afgåfvos af:

- herr *R. Eklundh* i Lund, n:o 58, angående anslag för anställande
 af en assistent i matematik vid Lunds universitet;
 herr *C. Johansson* i Aflösa m. fl., n:o 59, om ändring af 6 och
 59 §§ i lagen om väghållningsbesvärets utgörande på landet;
 friherre *W. G. von Schwerin*, n:o 60, om skrifvelse till Kongl.
 Maj:t angående införande af frilager m. m.;
 herr *C. H. Wallentin*, n:o 61, angående höjning af fonden för
 fiskerinäringens befrämjande m. m.;
 friherre *I. von Knorring* m. fl., n:o 62, om skrifvelse till Kongl.
 Maj:t angående ändring i bestämmelserna om den kommunala röst-
 rätten på landet;
 herr *A. T. Pettersson* i Österhaninge, n:o 63, om skrifvelse till
 Kongl. Maj:t angående ändring af 7 § i förordningen om kyrko-
 stämman m. m.;

herr *K. E. Holmgren* i Hillebola, n:o 64, om ändring af 56 § bankoreglementet;

herr *N. Åkesson*, n:o 65, om ökad anslag för inköp af remouter till arméns behof m. m.;

herr *J. E. Nordin* i Sättna, n:o 66, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ordnande af fiskeribefolkningens vid Östersjökusten bostadsförhållanden;

herr *J. Nilsson* i Sorröd, n:o 67, om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om anslag för lindring af jernvägsfrakten för kalk, afsedd för jordbrukets behof;

herr *A. Olsson* i Tyllered, n:o 68, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående olofligt borttagande af bär å annans mark;

herr *E. L. M. Hedin* i Torp, n:o 69, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående nedsättning af jernvägsfrakten för fläsk;

herrar *E. L. M. Hedin* i Torp och *A. P. Gustafsson*, n:o 70, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändring af 32 § värnpligt-lagen m. m.;

herr *J. W. Bengtsson* i Häradsköp, n:o 71, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående de afsutna rusthållstruppernas likställande med det roterade infanteriet beträffande rusthållarnes skyldigheter och rättigheter;

herr *S. M. Olsson* i Sörnäs, n:o 72, om ändring i vilkoren för åtnjutande af bidrag till undervisning i slöjd åt i skolåldern varande flickor;

herr *L. Eriksson* i Bäck, n:o 73, om borttagande af tullen å omalen majs;

herr *P. Olsson* i Åsak, n:o 74, om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om ändringar i och tillägg till lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet;

herr *M. Andersson* i Löfhult, n:o 75, om ändring af 60 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet;

herr *J. P. Zakrisson*:

n:o 76, om ändring af 23 § fattigvårdsförordningen;

och n:o 77, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående statsbidrag för de i 48 § folkskolestadgan omförmälda ersättningskolor;

herr *R. Darin*, n:o 78, om höjd aflöning till justitieombudsmannen;

herr *A. Petersson* i Påboda, n:o 79, om ändrad lydelse af 33 § i förordningen om kyrkostämma m. m.;

herr *A. W. Styrlander*, n:o 80, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och framläggande af förslag i fråga om ersättning åt vittnen, inkallade af häktade personer;

herr *Hj. Sjövall*, n:o 81, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om förbud mot tobaksrökning för lärjungar vid vissa läroanstalter;

herr *E. O. V. Wavrinsky*, n:o 82, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändring af 18 kap. 16 § strafflagen; samt

herr *J. A. Sjö*, n:o 83, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändring i gällande bestämmelser i fråga om meddelande af under rättelse i utsökningsärenden.

Dessa motioner bordlades.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag.

§ 7.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr *A. P. Gustafsson* under 6 dagar fr. o. m. den 27 dennes och
» *M. Schenström* » 6 » » den 30 »

§ 8.

Till bordläggning anmäldes justitieombudsmannens vid innevarande riksdag afgifna embetsberättelse samt tryckfrihetskometerades berättelse.

§ 9.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. 3,2 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.

Fredagen den 27 januari. Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 20 dennes.

§ 2.

Upplästes och lades till handlingarne följande till kammaren inkomna protokoll:

Protokoll, hållet vid sammanträde med de ledamöter af Riksdagens Andra Kammare, hvilka blifvit utsedde att jemte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjening den 26 januari 1899.

Reviderande notarien hos kammaren docenten *S. Clason*, hade uti en denne dag ingifven skrift anhållit, att han, som erhållit kallelse att vara sekreterare hos konstitutionsutskottet, måtte varda för innevarande riksdag entledigad från sin befattning hos kammaren.

Jemte det herrar deputerade biföllo den sålunda af docenten *Clason* gjorda anhållan om entledigande, antogo nu herrar deputerade i docenten *Clasons* ställe till

reviderande notarie

notarien hos kammaren vice häradshöfdingen *G. Berggren*, och i dennes ställe till

notarie

kanslisten hos kammaren e. o. hofrättsnotarien *G. Kihlmark*, samt i dennes ställe till

kanslist

teologie kandidaten *A. H. F. Reuter*.

År och dag som ofvan

E. Nathorst Böös,

§ 3.

Efter föredragning, hvar för sig, af de i gårdagens sammanträde afkunnade motioner hänvisades:

herr *R. Eklundhs* i Lund motion, n:o 58, till statsutskottet;

herr *C. Johanssons* i Aflösa m. fl. motion, n:o 59, till lagutskottet;

friherre *W. G. von Schuczerins* motion, n:o 60, till bevillningsutskottet;

herr *C. H. Wallentins* motion, n:o 61, till statsutskottet;

friherre *I. von Knorrings* m. fl. motion, n:o 62, till lagutskottet;

herr *A. T. Petterssons* i Österhaninge motion, n:o 63, till lagutskottet;

herr *K. E. Holmgrens* i Hillebola motion, n:o 64, till bankoutskottet;

herr *N. Åkessons* motion, n:o 65, till statsutskottet;

herr *J. E. Nordins* i Sättna motion, n:o 66, till tillfälligt utskott;

herr *J. Nilssons* i Sorröd motion, n:o 67, till tillfälligt utskott;

herr *A. Olssons* i Tyllered motion, n:o 68, till lagutskottet;

herr *E. L. M. Hedins* i Torp motion, n:o 69, till tillfälligt utskott;

herrar *E. L. M. Hedins* i Torp och *A. P. Gustafssons* motion, n:o 70, till lagutskottet;

herr *J. W. Bengtssons* i Häradsköp motion, n:o 71, till statsutskottet;

herr *S. M. Olssons* i Sörnäs motion, n:o 72, till statsutskottet;

herr *L. Erikssons* i Bäck motion, n:o 73, till bevillningsutskottet;

herr *P. Olssons* i Åsak motion, n:o 74, till lagutskottet;

herr *M. Anderssons* i Löfhult motion, n:o 75, till lagutskottet;

herr *J. P. Zakrissons* motioner, n:o 76 till lagutskottet och n:o 77 till statsutskottet;

herr *R. Darins* motion, n:o 78, till statsutskottet;

herr *A. Peterssons* i Påboda motion, n:o 79, till lagutskottet;

herr *A. W. Styrlanders* motion, n:o 80, till lagutskottet;

herr *Hj. Sjövals* motion, n:o 81, till tillfälligt utskott;

herr *E. O. V. Wavrinskys* motion, n:o 82, till lagutskottet; samt

herr *J. A. Sjöns* motion, n:o 83, till lagutskottet.

§ 4.

Föredrogs och hänvisades till lagutskottet justitieombudsmannens vid innevarande riksdag afgifna embetsberättelse samt tryckfrihetskomiterades berättelse.

§ 5.

Afgåfvos följande nya motioner, nemligen af:

herr *A. W. Nilson* i Lidköping, n:o 84, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående förändrade föreskrifter rörande förvaltningen af omyndiges medel;

herr *O. Persson* i Killebäckstorp, n:o 85, om ändring i lagen angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelse;

herr *N. Nilsson* i Skärhus, n:o 86, angående det till folkskollärare och folkskollärarinnor utgående kofoder;

herr *P. P. Waldenström*, n:o 87, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående tillägg till lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet;

herr *J. Johnsson*, n:o 88, om ändring af 20, 21, 22, 28 och 29 §§ i lagen angående hemmansklyfning, egostyckning och jordsafsöndring; och

n:o 89, om ändring af 6 § lagfartslagen;

herr *B. V. Hedgren*, n:o 90, om ändring af 14 § bevillningsförordningen;

herr *C. Petersson* i Dänningelanda m. fl., n:o 91, om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om nedsättning af jernvägsfrakten för kalk till bergs- och jordbrukets behof;

herr *M. Dahn*, n:o 92, om tillägg till bankoreglementet;

herr *N. Wallmark*, n:o 93, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändring af 62 § i strafflagen för krigsmagten;

herr *A. M. Bergmark*, n:o 94, om ändring af 65 § utsökningslagen och 30 § konkurslagen;

herr *H. Odencrants*, n:o 95, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändring af § 31 fattigvårdsförordningen;

herr *E. O. V. Wavrinsky*, n:o 96, om ändring af 7, 11, 12, 28, 32 och 105 §§ regeringsformen samt 38 § riksdagsordningen;

n:o 97, om ändring af 4, 7, 15, 38, 105, och 106 §§ regeringsformen samt 38 § riksdagsordningen;

n:o 98, om ändring af 13 § regeringsformen; och

n:o 99, om ändring af 15 § regeringsformen;

herr *J. Byström*, n:o 100, om ändring af gällande bestämmelser i fråga om prenumeration å tidningar;

herr *A. Wiklund*, n:o 101, om ändring af 117 § skiftesstadgan;

herr *G. Jansson* i Krakerud, n:o 102, angående anvisande af medel för betäckande af förlust, uppkommen för entreprenörerna vid uppförandet af riksbankshus i Karlstad;

herr *E. A. Zotterman*, n:o 103, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändring af 47 § bränvinsförsäljningsförordningen; och

n:o 104, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och framläggande af förslag i fråga om Göta kanals öfvertagande af staten;

herr *H. Andersson* i Vestra Nöbbelöf, n:o 105, angående stämpelfrihet för obligationer, utfärdade af Sveriges Allmänna Hypoteksbank;

herr *P. Norberg*, n:o 106, om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om sådan ändring af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet, att vägunderhållsskyldigheten af staten öfvertages;

herr *A. Hedin*, n:o 107, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om utredning angående embets- och tjenstemäns dagliga tienstgöringstid; och

n:o 108, angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan, att Kongl. Maj:t ville inleda förhandlingar om aftal mellan Sverige, Norge och Danmark rörande en samfäld deklaration till öfriga magter, hvarigenom de tre nordiska staterna förklara sig för principiellt och permanent neutrala;

herr *A. L. Apelstam* och *C. H. Björck*, n:o 109, om anslag för utsträckning af undervisningen å reallinien vid allmänna läroverket i Halmstad; samt

herr *J. Ericsson*, i Vallsta, n:o 110, om ändring af 8 och 23 §§ i förordningen om kyrkostämma m. m.

Samtliga dessa motioner bordlades.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag.

§ 7.

Föredrogs och lades till handlingarne statsutskottets memorial n:o 1, med de till innevarande Riksdag afgifna berättelser dels af fullmäktige i riksgäldskontoret angående riksgäldskontorets ställning och förvaltning samt dels af fullmäktige i riksbanken och riksgälds-

kontoret angående det dem lemnade uppdrag i fråga om uppförande å Helgeandsholmen af nya byggnader för Riksdagen och riksbanken.

§ 8.

Likaledes lades till handlingarne bankoutskottets härefter föredragna memorial, n:o 1, med öfverlemnande af fullmäktiges i riksbanken till bankoutskottet afgifna berättelse.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,59 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.

Lördagen den 28 Januari.

Kl. 2,30 e. m.

§ 1.

Ordet lemnades till:

Hans excellens herr statsministern Boström, som yttrade: Herr grefve och talman! Med kammarens begifvande har dess ledamot herr Johan Nydahl till mig framställt följande två spörsmål:

1:o) Har regeringen tagit frågan om ändring i gällande grundlagsbestämmelser rörande valrätten till Riksdagens Andra Kammare i förnyadt öfvervägande, och om så har skett, till hvilken åsigt har regeringen kommit i berörda fråga?

2:o) Har regeringen tagit frågan om ändring i gällande lagstadganden rörande den kommunala rösträtten i förnyadt öfvervägande, och om så har skett, till hvilken åsigt har regeringen kommit i berörda fråga?

På det förra af dessa spörsmål tillåter jag mig svara, att regeringen haft frågan rörande valrätten till Riksdagens Andra Kammare under öfverläggning. Sedan det Kongl. Maj:ts förslag till ändring i hithörande bestämmelser, som framlades vid 1896 års Riksdag, icke inom någon af Riksdagens kamrar vunnit tillslutning, har regeringen ej ansett sådana förhållanden hafva inträdt, som föranleda framläggande af rösträttsförslag till innevarande års Riksdag.

Rörande det andra spörsmålet vill jag erinra, att motiveringen i det förslag till begränsning af den kommunala rösträtten på landet, hvilken framlades af Kongl. Maj:t vid sistlidne års riksdag, uttryckligen betonade, att något mera genomgripande förslag i denna fråga ej lämpligen borde framläggas, innan den tillsatta kommunal-skattekomitén slutat sina arbeten. Då dock Riksdagen genom sitt beslut att afslå ifrågavarande proposition måste anses hafva gifvit tillkänna, att den i denna fråga ej önskade se de partiella reformernas väg beträdd, så är det ock gifvet, att innan det ofvannämnda komitéarbetet blifvit afslutadt och behandladt, jag ej kan antaga, att under nuvarande förhållanden något förslag till förändring af den kommunala rösträtten är att förvänta från Kongl. Maj:t.

Vidare anförde:

Herr J. Nydahl: Jag får framföra min vördsamma tacksägelse till hans excellens herr statsministern för de upplysningar, sådana dessa nu äro, som han lemnat angående Kongl. Maj:ts regerings ställning till rösträttsfrågorna.

Jag tror, att petitionen icke varit opåkallad. — Då det svar, som hans excellens herr statsministern afgaf till de deputerade, som uppvaktade honom vid det tillfälle, då den stora rösträttspetitionen öfverlemnades till Hans Majestät Konungen, blifvit på skilda håll ganska olika tolkadt, så har det ansetts vara önskvärdt, att Riksdagen och landet erhöle en autentisk tolkning af detta svar. De, som tyda hans excellens herr statsministerns uttalande vid berörda tillfälle så, att innevarande Riksdag icke hade att förvänta några kongl. propositioner i rösträttsfrågorna, ha sålunda fått rätt.

Jag skall icke tillåta mig att ingå på någon granskning af de skäl, som, enligt hvad hans excellens herr statsministern nu yttrat, äro bestämmande för regeringens politik, om jag så får säga uppskofspolitik, i afseende på dessa frågor, som af svenska folkets stora flertal betraktas såom verkliga lifsfrågor; men jag kan icke undertrycka den farhågan, att hans excellens herr statsministerns nu afgifna yttrande icke varit egnadt att lugna den oro, som f. n. jäser i sinnena och som omiskänligt tyder på, att stormiga tider stunda. *Annu* skulle denna oro kunna stillas, den hotande stormen kunna förekommas, om de magtegende ville besluta sig för ett tillmötesgående uti ifrågavarande afseende, ett tillmötesgående utan *onödigt* uppskof och af den beskaffenhet, att det verkligen innebure ett *framsteg* och icke blott genom användning af en ordlek kunde kallas för ett sådant.

Herr David Bergström: Herr talman, mina herrar! Det svar, som här gifvits å herr Nydahls interpellation, har hos mig och säkert hos många, ja, kanske till och med hos den svarande sjelf, hans excellens herr statsministern, i minnet återkallat en tilldragelse, som passerade för fyra år sedan. Då hade också en vigtig samhällsangelägenhet tagit allmänhetens uppmärksamhet i anspråk under de närmast föregående månaderna före Riksdagen, då hade också en petitionsflod strömmat in till regeringen, och då, det var i statsrådet den 5 januari 1895, förklarade hans excellens statsministern, att det för honom vore en *bjudande pligt* att inför Konungen framlägga förslag till vidtagande af skyndsamma åtgärder i den rigtning petitionärerna åsyftat.

Se, mina herrar, den vigtiga samhällsangelägenhet, som det då gälde, var frågan om en betydande höjning af spannmålstullarne. Nu deremot är det endast fråga om att gifva eller icke gifva fulla medborgerliga rättigheter åt de mångtusenden, som till stor del få betala de förhöjda tullarne, och nu känner hans excellens statsministern icke någon *bjudande pligt* längre.

En regeringschef och en regering borde väl dock, från sin upphöjda plats i samhället, icke se på tingen med samma bornerade syn, som sedan länge är utmärkande för ledamöterna af den svenska Riksdagens Första Kammare och som på senare år beklagligtvis också har i hög grad vunnit insteg i denna kammare. Det borde väl vara en regeringens uppgift, icke att med förbundna ögon sträfvä emot den allmänna meningens ström, utan fast mera att med klar och öppen blick iakttaga och söka leda strömmen. Och hans excellens statsministern, som ju har ansetts ega icke allenast en mycket god blick, utan också ett mycket fint öra, borde kanske inte vara alldeles ur stånd att förnimma ett, låt vara svagt, brusande på afstånd, som bådär hvad som kan följa efter den lugna opinionsflod, som vi nu hafva sett välla fram.

Det vore klokt, det vore säkerligen till båtnad för land och folk, om regeringen och dess chef ville lyssna till de förebuden och handla derefter.

Vi komma i många fall sent fram i Sverige, men vi komma fram äfven här, såväl som i andra länder. Sker det icke uti excellensen Boströms regeringstid, så skall det nog ske, — om icke förr — när den utmärkte historiker och statsrättslärare, som för närvarande är det stora skinande ljuset i Första Kammaren, hinner blifva färdig att taga hand om regeringstömman och — utan all smickrande jemförelse för öfrigt — spela rollen af vårt lands politiske Guizot. När den dagen kommer, då torde kanske den nuvarande statsministern och många med honom beklaga, att icke herr Boström på sin tid besvärades af någon bjudande pligtkänsla, när det gälde de icke privilegierade, när det gälde hundratusenden i vårt land, som alltjemt stå utanför rättigheternas krets, fastän innanför skyldigheternas.

I denna stund är det vi, de, som tänka lika med mig, de, som icke vilja uppjaga lidelserna, de, som icke vilja framkalla någon förödande strid i samhället, utan önska en lugn och lycklig lösning af rösträtsfrågorna — i denna stund är det vi, som djupt beklaga, att vi icke ega en regering med känsla af sitt ansvar och sin pligt på denna punkt, att vi icke ega en regering, som förstår att taga det initiativ den borde taga i landets nuvarande stora fråga.

I detta yttrande förklarade sig herr *L. Eriksson* i Bäck instämman.

Härmed förklarades öfverläggningen i detta ämne afslutad.

§ 2.

Efter föredragning, hvar för sig, af de i gårdagens sammanträde aflemnade motioner hänvisades:

herr *A. W. Nilsons* i Lidköping motion, n:o 84, till lagutskottet;

herr *O. Perssons* i Killebäckstorp motion, n:o 85, till lagutskottet;

- herr *N. Nilssons* i Skärhus motion, n:o 86, till statsutskottet;
 herr *P. P. Waldenströms* motion, n:o 87, till lagutskottet;
 herr *J. Johanssons* motioner, n:is 88 och 89, till lagutskottet;
 herr *B. V. Hedgrens* motion, n:o 90, till bevillningsutskottet;
 herr *C. Peterssons* i Dänningelanda *m. fl.* motion, n:o 91, till tillfälligt utskott;
 herr *M. Dahns* motion, n:o 92, till bankoutskottet;
 herr *N. Wallmarks* motion, n:o 93, till lagutskottet;
 herr *A. M. Bergmarks* motion, n:o 94, till lagutskottet;
 herr *H. Odencrants'* motion, n:o 95, till lagutskottet;
 herr *E. O. V. Wavrinskys* motioner, n:is 96, 97, 98 och 99, till konstitutionsutskottet.
 herr *J. Byströms* motion, n:o 100, till tillfälligt utskott.
 herr *A. Wikhunds* motion, n:o 101, till lagutskottet.
 herr *G. Janssons* i Krakerud motion, n:o 102, till bankoutskottet;
 herr *E. A. Zottermans* motioner, n:o 103 till bevillningsutskottet och n:o 104 till statsutskottet;
 herr *H. Anderssons* i Vestra Nöbbelöf motion, n:o 105, till bevillningsutskottet;
 herr *P. Norbergs* motion, n:o 106, till lagutskottet;
 herr *A. Hedins* motion, n:o 107, till statsutskottet;

Vid föredragning dernäst af herr *A. Hedins m. fl.* motion, n:o 108, angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan, att Kongl. Maj:t ville inleda förhandlingar om aftal mellan Sverige, Norge och Danmark rörande en samfäld deklARATION till öfriga magter, hvarigenom de tre nordiska staterna förklara sig för principiellt och permanent neutrala,

begärdes ordet af

Herr Elowson, som yttrade: Herr greve och talman! Jag anhåller att få instämma i den nu föredragna och af herr Hedin i Stockholm väckta motion, n:o 108, som afser åtgärders vidtagande för åstadkommande af en gemensam förklaring från de tre skandinaviska rikena, att de vilja och ämna omfatta principen om en ständig neutralitet.

Härefter remitterades motionen jemte herr Elowsons nu afgifna yttrande till statsutskottet.

Vidare hänvisades:

herrar *A. L. Apelstams* och *C. H. Björcks* motion, n:o 109, till statsutskottet; och

herr *J. Ericssons* i Wallsta motion, n:o 110, till lagutskottet.

§ 3.

Herr talmannen meddelade, att herrar talmän sins emellan öfverenskommit att hemställa till kamrarne att besluta att nästa onsdag den 1 nästkommande februari företaga val af *dels* sex revisorer jemte tre revisorssuppleanter för granskning af statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning och *dels* två revisorer och två revisorssuppleanter för hvar och ett af riksbankens afdelningskontor i orterna.

§ 4.

Nya motioner afgåfvos af:

herr *S. J. Boëthius*, n:o 111, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående lagstiftning i fråga om sockenbibliotek;

herr *C. G. Grundell*, n:o 112, om ändring i villkoren för åtnjutande af statsbidrag till undervisning i slöjd åt i skolåldern varande flickor m. m.;

n:o 113, i fråga om villkoren för åtnjutande af statsbidrag till slöjdskolor för gossar och flickor; och

n:o 114, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående förvaringen af de under pastors uppsigt varande arkivalier;

herr *C. H. Björck*, n:o 115, om höjning af pensionen till f. d. vaktkonstaplarne i Varberg *J. A. Vinberg* och *A. Johansson*;

herr *D. Persson* i Tällberg, n:o 116, om ändring af 2, 20 och 21 §§ i lagen om hemmansklyfning, egostyckning och jordafsöndring; och

n:o 117, om tillägg till 6 § lagfartslagen;

herr *A. H. Göthberg*, n:o 118, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående inrättande af förliknings- och skiljenämnder i tvister mellan arbetare och arbetsgifvare;

herr *J. E. Behmer*, n:o 119, i fråga om tullbehandlingen af »säckar, tydligen brukade och slitna»;

herr *E. Persson* i Borrby, n:o 120, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående rätt för jordegare att inlösa till statsverket indragna hospitalsräntor m. m.;

herr *G. Odqvist*, n:o 121, om höjning af anslaget till skogsodlingens befrämjande;

herr *D. Holmgren* i Varnhem:

n:o 122, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående lagbestämmelser i fråga om de kyrkliga kommunernas och deras förvaltningsorgans ställning till de ecklesiastika myndigheterna; och

n:o 123, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om förslag till straffprocesslag, byggd på jurysystemets och den fria bevispröfnings principer;

herr *L. P. Mallmin*, n:o 124, om höjning af anslaget till ersättning för störtade eller skadade nummerhästar vid indelta kavalleriet;

herr *J. Nydahl*, n:o 125, angående ändring af 27 § i förordningen om kommunalstyrelse på landet;

herr *J. P. Jansson* i Saxhyttan, n:o 126, om höjning af anslaget till arbetareförsäkringsfonden;

herr *S. M. Olsson* i Sörnäs, n:o 127, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändrade grunder för tillsättandet af folkskoleinspektörer m. m.;

herr *A. Hedén*:

n:o 128, om arméförvaltningens ombildning; och

n:o 129, om afsättning af 8,400,000 kronor, utöfver den af Kongl. Maj:t föreslagna summan, till arbetareförsäkringsfonden;

herr *C. A. Carlsson* i Hede *m. fl.*, n:o 130, om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Venersborg;

herr *J. Nilsson* i Skrafvelsjö, n:o 131, om ändring af 1 § i förordningen angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Vesterbottens och Norrbottens län;

herr *J. M. Johansson* i Mellbyn, n:o 132, om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om ändring af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet;

herr *J. Bengtsson* i Bjernalt:

n:o 133, om ändring af lagen angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelse;

n:o 134, om ändring af lagen angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af prestgård; och

n:o 135, om ändring af lagen angående byggnad och underhåll af kyrka m. m.;

grefve *H. E. G. Hamilton*, n:o 136, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ordnandet af rättsförhållandena mellan kommuner och enskilda vid genomförande af stadsplaner m. m.;

herr *J. A. Sjö*,

n:o 137, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående utredning i fråga om frälseskatteräntorna m. m.;

herr *C. E. Johansson* i Berga:

n:o 138, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående uppställningen af den s. k. lilla almanackan; och

n:o 139, angående ändring af 27 kap. 10 § byggningabalken;

herr *A. G. Andersson* i Himmelsby, n:o 140, om ändring af 4 § fattigvårdsförordningen;

herr *P. O. Lundell*:

n:o 141, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ny lagstiftning rörande inteckning i fast egendom; och

n:o 142, om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om ändring af förordningen angående ersättning till förrättningsmän för utmätning i enskilda mål m. m.;

herr *N. Jönsson* i Gammalstorp, n:o 143, angående anslag till anläggande af båthamn vid Hanö;

herr *M. Höjer*, n:o 144, om skrifvelse till Kongl. Maj:t om ändring af förordningen angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning;

herr *M. F. Nyström*:

n:o 145, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående åtgärder för den svenska borgerliga tidens bringande i öfverenstämmelse med den europeiska medeltiden; och

n:o 146, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående upplåtelse af vissa kronan tillhöriga egendomar till egna hem för arbetare och mindre bemedlade personer i Stockholm;

herrar *M. F. Nyström* och *A. Aulin*, n:o 147, med förslag till lag om skydd för vissa mönster och modeller;

herrar *A. Göransson* och *N. Hanson* i Berga, n:o 148, om ändring af 3 § i förordningen om landsting;

herr *G. Elowson*, n:o 149, om höjd aflöning till justitieombudsmannen;

herr *E. Eriksson* i Qväcklingen, n:o 150, om ändring af 36 § i stadgan angående skjutsväsendet;

herr *M. Dahn*, n:o 151, om ändring af 7 och 8 §§ i riks-bankslagen;

herrar *E. Hammarlund* och *H. Andersson* i Vestra Nöbbelöf, n:o 152, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående statsbidrag till aflönande i visst fall af vikarier för lärare och lärarinnor vid småskolor och mindre folkskolor;

herr *O. G. Eklund* i Stockholm:

n:o 153, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående registrering af föreningar för filantropisk, ideel eller annan dermed jemförlig verksamhet;

n:o 154, om anslag för Sveriges deltagande i en utställning i Paris år 1900, afseende framställning af nykterhetsrörelsens uppkomst m. m.;

n:o 155, om ändring af 3 mom. i kungörelsen angående förvaltningsbidrag till sjukkassor; och

n:o 156, om skrifvelse till Kongl. Maj:t om nedsättning af portot för inrikes korsbandsförsändelser;

herr *K. G. Karlsson* i Göteborg, n:o 157, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående åtgärders vidtagande i syfte att bringa tullstadgan och tullverkets tjänstgöringsreglemente i öfverensstämmelse med trafikens kraf m. m.;

herr *K. A. Staaff*, n:o 158, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om förslag till betryggande bestämmelser i fråga om kungörande af slutting;

herr *A. W. Styrlander*:

n:o 159, om särskild bevilning för jordbruksfastighet, som eges af bolag; och

n:o 160, om viss ändring af stämpelförordningen;

herr *J. Olsson* i Stockholm, n:o 161, i fråga om nedsättning af anslagen under riksstatens tredje hufvudtitel;

herr *J. Byström*, n:o 162, om ändring af 47 § bränvinsförsäljningsförordningen;

herr *Hj. Branting*, n:o 163, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändrade bestämmelser i fråga om stadsfullmäktigeval;

herr *E. Poignant m. fl.*, n:o 164, om anslag för utgifvande af en ordbok öfver Gotlands folkmål; och

herr *P. P. Waldenström*, n:o 165, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående förändrade föreskrifter rörande förvaltningen af omyndiges egendom.

Samtliga dessa motioner bordlades.

§ 5.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>N. J. Nilsson</i> i Grofva	under 7 dagar fr. o. m. den 28 dennes
» <i>J. P. Jansson</i> i Saxhyttan	» 4 » » den 30 »
» <i>C. H. Wallentin</i>	» 12 » » den 30 »
och » <i>J. D. Laurell</i>	» 14 » » den 1 instundande februari.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 3,25 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.

Lördagen den 28 januari.

Kl. 7 e. m.

Med hänseende dertill, att med denna dag tiden för afgifvande af sådana motioner, som tillhöra ständigt utskotts behandling, ginge till ända, hade kammarens ledamöter genom utfärdadt anslag kallats att nu å nyo sammanträda.

§ 1.

Till kammaren hade inkommit följande sjukbetyg, som upplästes:
Att riksdagsman Broström, lidande af akut lungkatarr, under de närmaste dagarne är förhindrad att deltaga i riksdagsarbetet, intygar

Stockholm den 27 jan. 1899.

M. Folkeson.
Leg. läkare.

§ 2.

Följande motioner afgåfvos, nemligen af:

herrar *E. V. Sahlén* och *G. Jansson* i Krakerud, n:o 166, om anslag till understöd åt så kallade sommarkurser på landet;

herr *E. V. Sahlén*, n:o 167, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ny lagstiftning i fråga om fattigvården;

herr *E. Hammarlund*, n:o 168, angående det högsta lönebelopp, för hvilket delaktighet i folkskolelärnarnes pensionsinrättning må ega rum, m. m.;

herrar *E. Hammarlund* och *F. Berg*, n:o 169, om anslag för resestipendier till folkskolelärare och folkskolelärarinnor;

herr *O. Erickson* i Bjersby, n:o 170, angående ersättningen till underofficerare för naturaportion m. m.;

herr *O. Erickson* i Bjersby *m. fl.*, n:o 171, angående skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om nedsättning af jernvägsfrakten för kalk;

herr *O. Erickson* i Bjersby *m. fl.*, n:o 172, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående frånstyckad hemmansdels eller afsöndrad jordlägenhets frigörande från viss intecknad gäld;

herr *E. G. H. Åkerlund*, n:o 173, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående inskränkning i aktiebolags rätt till förvärf af fastighet å landet;

herr *F. Berg*, n:o 174, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående viss ändring i 18 kap. strafflagen;

herrar *F. Berg* och *A. Hedin*, n:o 175, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition om vissa ändringar i postverkets aflöningsstat;

herr *J. Nordin* i Hammerdal, n:o 176, om statsbidrag för lättande af väghållningstungan inom Lits och Hammerdals väghållningsdistrikt;

herr *H. Pantzarhielm*, n:o 177, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående utredning beträffande den så kallade egna-hems-frågan;

herr *I. Månsson m. fl.*, n:o 178, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående inrättande af ett folkskolelärarinneseminarium inom Malmöhus eller Kristianstads län;

herr *S. O. Nylander m. fl.*, n:o 179, angående de till folk- och småskolelärare och lärarinnor utgående ålderstilläggens bestridande af statsmedel *m. m.*;

herr *L. J. Jansson* i Djursåtra, n:o 180, angående höjning af beväringssmanskapets dagaflöning;

herr *O. A. Ericsson* i Ofvanmyra *m. fl.*, n:o 181, om användningen af det under föregående år uppkomna statsöfverskott;

herrar *J. A. Lundström* och *A. Göransson*, n:o 182, om ersättning för inqvartering af tågande trupper under fredstid;

herr *P. O. Lundell*, n:o 183, om anslag för utgifvande af årliga berättelser angående verksamheten vid folkskolelärareseminarierna;

herr *J. Nilsson* i Sorröd:
n:o 184, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående bestämmelser i fråga om försäljning eller spridning af i lungsot affiden persons tillhörigheter; och

n:o 185, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående inrättande af ett penninglotteri *m. m.*;

herr *F. W. H. Pegelow*, n:o 186, om rätt för qvinliga post-expeditörer till pension;

herr *P. Andreasson*, n:o 187, om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om ändring af 7 § i förordningen om kyrkostämma *m. m.*;

herr *O. H. Ström*:
n:o 188, om upphörande af den personliga folkskoleafgiften;

n:o 189, om upphörande af den personliga sjukvårdsafgiften;

n:o 190, om upphörande af mantalspenningarna; och

n:o 191, om förbud mot försäljning af spirituösa drycker mot postförskott;

herr *C. J. Jakobson*, n:o 192, angående anslag till underlättande för mindre bemedlade arbetare att förskaffa sig egna hem;

herr *J. Bromée m. fl.*, n:o 193, om ändring af 11 § i förordningen om kommunalstyrelse på landet;

herr *E. Svensson* i Karlskrona, n:o 194, om anslag för uppgörande af ritningar och kostnadsförslag för jernväg mellan Linköping och Emmaboda;

herr *A Sundblad*, n:o 195, angående nedsättning af portot för rekommenderade bref;

herr *O. Emthén*:

n:o 196, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändrade bestämmelser i fråga om den kommunala rösträtten på landet och

n:o 197, om ersättning till nämndemän för biträde vid vägsyn;

herr *C. Lindhagen*:

n:o 198, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående lagstiftning om testamentsexekutorer;

n:o 199, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ny lagstiftning om äktenskapskildnad; och

n:o 200, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående meddelande af officiellt intyg rörande svensk lag och rättspraxis;

herr *G. A. E. Kronlund*, n:o 201, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående utredning i fråga om jemnare fördelning af väghållningsbesväret på landet;

herrar *G. A. E. Kronlund* och *J. E. Centerwall*, n:o 202, angående anslag till understöd af folkbibliotek;

herr *G. A. E. Kronlund*, n:o 203, om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om viss ändring i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet;

herr *T. Lundblad*, n:o 204, om anslag till byggande af pansarfartyg m. m.;

friherre *J. A. von Knorring*, n:o 205, om ändring af 10 § bevilningsförordningen;

herr *J. Persson* i Arboga m. fl., n:o 206, om ändring af 12 § i förordningen om kommunalstyrelse i stad m. m.;

herr *M. Höjer m. fl.* n:o 207, om ändring af 12 § i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm m. m.;

herr *D. Bergström* i Stockholm *m. fl.*, n:o 208, om afsättning under åren 1900—1903 af 20,000,000 kronor till arbetareförsäkringsfonden;

herr *D. Bergström* i Stockholm *m. fl.*, n:o 209, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående lagstiftning rörande tvister mellan arbetare och arbetsgifvare; samt

herr *A. V. Ljungman*:

n:o 210, om höjning af fonden till fiskerinäringens befrämjande;

n:o 211, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ett hela riket omfattande statsbanesystem m. m.; och

n:o 212, om ändring i vilkoren för åtnjutande af statsbidrag till hamnbyggnader.

Dessa motioner bordlades.

§ 3.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

friherre *I. A. von Knorring* under 4 dagar fr. o. m. den 31 dennes
och herr *E. G. H. Åkerlund* » 8 » » » 1 instundande februari.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 7,26 e. m.

In fidem

E. Nathorst Böös.
